

Szemináriumi tematika és irodalom: 2025/2026. 1. félév
 OMA 3. évf. Kód: BTTR731OMA-03
 Szem. vezető: Velkey Ferenc. Kurzus: Újkori magyar történelem szem.
A reformkor politikai irányzatai és a korkérdések

Időpont: Csütörtök. 16.00–17.40. Hely: 314.

Szeptember			Október				November				Dec.	
11.	18.	25.	2.	9.	16.	30.	6.	13.	20.	27.	4.	11.

Őszi szünet: okt. 20–24.

Pótóra, ha kell:

Korszakáttekintő (1830–1848) szeminárium, amely elsősorban a reformkor politika- illetve politikai gondolkodás-történetére és a legfontosabb korkérdésekre fókuszál. A nagy viták és témákon keresztül (örökváltáság, közteherviselés, nyelvügy, közlekedés-fejlesztés, vámrendszer stb.) elemzi a társadalom- gazdaság- és művelődéstörténet jelenségeit is.

A hallgatók kötelezettségei a kurzus korrekt látogatása és a (természetes) órai aktivitás mellett:

- **Témafelvezető előadás** (kb. 20 perc) a választott anyagból.
- **Rövid zárthelyi dolgozatok** sikeres teljesítése, amelyek a kollokviumi felkészülést segítik, mert a „beugró teszt” formáját követik, s azt a kérdéskultúrát, tudást gyakoroltatják tanegységenként.
- **Forráselemzés készítése** és leadása a választott témához kötődő forrás egyik szöveghelyéről. (A forrástípussal kapcsolatos szakmai megfontolások felvillantása, a szöveghely „elsődleges kontextusának” vizsgálata, a megszólaló szándékainak mérlegelése, értelmezés stb.). Min. 3 szöveges oldal terjedelemben. **A forráselemzés feltöltésének, elküldésének határideje: 2025. nov. 30.**

Tematika és a félév forgatókönyve a tanítási hetek ritmusában

(Az előadás-témák esetében a „két ea.” jelzés kifejezi, hogy ott témamegosztás lehetséges.)

1.

01. Témaegyeztetés, bevezetés.
02. A reformkor előtörténete és „genezise”.
03. Széchenyi István helyzetelemzése és programja: a *Hitel* és a *Stádium*.
04. A reformmozgalom megszerveződése és elitje; Wesselényi Miklós és irányadása. (két ea.)
05. Az első „reformországgyűlés” (1832–36) (két ea.)
06. A kormányzati terrorizmus és küzdelmes (kompromisszumos) feloldása. (két ea.)
07. A Pesti Hírlap és a reformellenzék programjának dinamikája.
08. A Széchenyi–Kossuth vita kibontakozása, témái és motívumai (két ea.)
09. A „fontolva haladók” a konzervatívok és az udvar (változó) politikai iránya.
10. A reformok megtorpanása az 1843/44-es diétán – új kísérlet a „szociális” téren. (két ea.)
11. A centralisták a reformellenzék „laza alakzatában”
12. Pártalakulások, pártprogramok, pártküzdelmek (1846–48) (két ea.)
13. A félév értékelése, összegzés: a „reformkor” a „megszakítottság – folytonosság” vitában.

Tematika és irodalomjegyzék

Jegyzetként ajánlott:

- 1, Csorba László – Velkey Ferenc: Reform és forradalom. Debrecen, 1998.
- 2, Polgárosodás és szabadság. (Magyarország a XIX. században) Szerk.: Veliky János. Bp., 1998.
(A vonatkozó fejezeteket írta: Veliky János, Velkey Ferenc)

- 3, Magyarország története a 19. században. Szerk.: Gergely András. Osiris Kiadó. Bp., 2005. (A vonatkozó fejezeteket írta: Gergely András, Pajkossy Gábor, Dobszay Tamás, Fónagy Zoltán).

A szeminárium háttéranyagaként használandó összefoglalások (időrendben):

- 1, Horváth Mihály: Huszonöt év Magyarország történelméből 1823–1848. I–III. köt. 3. kiad. Bp., 1886.
- 2, A magyar nemzet története IX. köt. Ballagi Géza: A nemzeti államalkotás kora 1815–1847. Bp., 1897.
- 3, Hóman Bálint – Szekfű Gyula: Magyar történet. VII. (Az 1. kiadásban). Szekfű Gyula: A tizenkilencedik és a húszadik század. Bp., [1933.]
- 4, Magyarország története tíz kötetben. V. 1790–1848. Szerk.: Vörös Károly. Bp., 1980. (A vonatkozó részek szerzői: Arató Endre, Benda Kálmán, Gergely András, és Vörös Károly).
- 5, Erdély története II. és III. köt. Főszerk.: Köpeczi Béla, szerk.: Makkai László, Szász Zoltán. Bp., 1988. (A vonatkozó részeket írta: Trócsányi Zsolt, Miskolczy Ambrus).
- 6, Kosáry Domokos: Újjáépítés és polgárosodás 1711–1867. (Magyarok Európában III.) Bp., 1990.
- 7, Csorba László: A tizenkilencedik század története. Pannonica, h. és é. n., 123-ig.
- 8, Katus László: A modern Magyarország születése. Magyarország története 1711–1914. Pécs, 2012.

2. A reformkor előtörténete és „genezise” (1830–32)

forrás: • Magyarország története a 19. században. Szöveggyűjtemény. Szerk.: Pajkossy Gábor. Osiris Kiadó. Bp., 2003. [alább: Szövg.] 104–111.

- Széchenyi és Wesselényi levelezése 1831 végén. [kézirát, pdf]

háttéranyagként: • Barta István: A fiatal Kossuth. Akadémiai, Bp., 1966. 97–182.

szakirodalom:

- Csorba László: Széchenyi István. MTA, Bp., 2024. 115–138.
- Oplatka András: Széchenyi István. Osiris, Bp., 2005. 121–175.
- Gergely András: A magyar liberalizmus születése. In: Uő: „Egy nemzetet az emberiségnek” Tanulmányok a magyar reformkorról és 1848-ról. Magvető, Bp., 1987. 9–98.

3. Széchenyi István helyzetelemzése és programja: a *Hitel* és a *Stádium*

forrás: • Gróf Széchenyi István: *Hitel*. Pesten. 1830. Elsősorban: I–40., 264–270.;

- Széchenyi István: *Stádium*. Lipcsében, 1833. [különösen a 46. oldalig]
- Szövegválogatás a Széchenyi témához [kézirát, pdf]

háttéranyagként: • Oplatka A., 158–227.;

szakirodalom:

- Jólét és erény. Tanulmányok Széchenyi István *Hitel* című művéről Szerk. Hites Sándor reciti, Bp., 2014. –194. (<http://reciti.hu/2014/2062>)
- Gergely András: Széchenyi eszmerendszerének kialakulása. Bp., 1972. 83–147.
- Viszota Gyula: A kortársak Széchenyi *Hiteléről*, ITK 1935. I–III. közl. (2–5.sz.)

4. A reformmozgalom megszerveződése és elitje; Wesselényi Miklós és irányadása

forrás: • B. Wesselényi Miklós: Balítéletekről. Bukarestben, [valójában: Lipcse] 1833. főként: 48–81.

- Széchenyi és Wesselényi levelezése 1831. végén. [kézirát, pdf]

háttéranyagként: Trócsányi Zsolt: Wesselényi Miklós. Akadémiai K., Bp., 1965. 111–203.

szakirodalom:

- Kecskeméti Károly: Magyar liberalizmus 1790–1848. Argumentum, Bp., 2008. [X. A politikai személyzet.] 288–321.
- Völgyesi Orsolya: A kormányzat álláspontja az operátumok napirendre tűzésének kérdéséről (1830–1832). *Aetas*, 1997. 4. sz. 45–62.

5. Az első „reformországgyűlés” (1832–36) két szakasza

forrás: • Kölcsény Ferenc: Országgyűlési napló. S. a. r.: Völgyesi Orsolya. Universitas. Bp., 2002. Elsősorban: 9–33. 70–71, 88–92.

- Deák Ferenc Válogatott politikai írások és beszédek I. 1825–1849. Vál., szerk...: Molnár András. Osiris Bp., 2001. 87–169. (főként 127-től)

háttéranyagként: • Horváth M., I. 288–461., és II. 3–32.;

szakirodalom:

- Kecskeméti Károly: Magyar liberalizmus... 322–342.
- Völgyesi Orsolya: Kölcsény és a magyar nyelv ügye az 1832–36-os országgyűlésen. In: Két világ kutatója. Urbán Aladár 80 éves. Szerk. Háda Béla–Majoros István–Maruzsa Zoltán–Petneházi Margit. Bp., 2009. 451–467.
- Sándor Pál: Deák Ferenc és a jobbagykérdés az 1832–36. évi országgyűlésen. In: Tanulmányok Deák Ferencről. Zalai Gyűjtemény 5. Zalaegerszeg, 1976. 125–176. (https://library.hungaricana.hu/hu/view/ZALM_zgy_05/?pg=1&layout=s)
- Deák Ágnes–Molnár András: Deák Ferenc. Bp., 2003. 40–56.
- Pajkossy Gábor: Kossuth és az 1832/36. évi országgyűlés. In: Kossuth Lajos a „magyarok Mózesse”. Szerk.: Hermann Róbert. Osiris, Bp., 2006. 9–44.

6. A „kormányzati terrorizmus” (1836–1839) és kompromisszumos feloldása az 1839/40-es országgyűlésen

forrás: • Kossuth Lajos Iratai. 1837. május – 1840. december. Hűtlenségi per, fogság, útkeresés.

S. a. r.: Pajkossy Gábor. Akadémiai K., Bp., 1989. 2., 3., 6., 29., 43., 77., 82. dok.

háttéranyagként: • Horváth M., II. 34–184.

szakirodalom:

- Pajkossy Gábor: A kormányzati terrorizmus politikája Magyarországon 1835–39. Századok, 2007. 683–721.
- Erdmann Gyula: Szabadság és tulajdon. Az 1839–40. évi országgyűlés története. Bp., 2014. 126–171. és 284-től
- Pajkossy Gábor: A kormányzati „terrorizmus” politikája és az 1839–1840. évi országgyűlés. Történelmi Szemle, 2006. 1–2. sz. 25–52.

Politikai orientálódás az új évtizedben

7. A Pesti Hírlap szerkesztője és a reformellenzék programjának dinamikája

forrás: • „Nemzeti újjászületés”. Válogatás Kossuth Lajos írásaiból és beszédeiből. Szerk.: Pajkossy Gábor. Új mandátum, Bp., 2002. 9–64.

- (vagy:) Kossuth Lajos vezércikkei a Pesti Hírlapban 1841–42. (Arcanum adatbázis)

háttéranyagként: • A magyar sajtó története. I. 1705–1848. Szerk.: Kókay György. Bp., 1979. 660–698. (vagy:) • Buzinkay Géza: A magyar sajtó és újságírás története a kezdetektől a rendszerváltásig. Akadémiai Kiadó, Bp., 2016. 71–104.

szakirodalom:

- Kosáry Domokos: Kossuth Lajos a reformkorszakban. Bp., 2002. von. részek (vagy:) Szabad György: Kossuth politikai pályája ismert és ismeretlen megnyilatkozásai tükrében. Bp., 1977. 83-ig.
- Varga János: Keresztútban a Pesti Hírlap. (Az ellenzéki és a középutas liberalizmus elválása 1841–42-ben). Bp., 1983. 5–34.

8. A Széchenyi–Kossuth vita kibontakozása, története, témái, motívumai és hatástörténete

forrás: • Széchenyi István: A Kelet népe. In: A Kelet népe. (SziÖM 5. köt.) Szerk., bev.: Ferenczy Zoltán. Bp., 1925. [főként:] 211-242., 293-316., 382-385., 398-403.

• [Válogatás Sz. I. és K. L. hírlapi cikkeiből] In: Gróf Széchenyi István írói és hírlapi vitája Kossuth Lajossal. I-II. (SziÖM VI/1-2.) Szerk. bev. Vízota Gyula. Bp., 1927., 1930. I.: 311-320., 373-389., 541-561.; II.: 242-246., 276-290., 642-662.

• Forrásválogatás a vita alapanyagából (pdf-V.F)

háttéranyagként: • Oplatka A., 2005. 278-307., [vagy:] (v:) • Csorba László: Széchenyi István. Bp., 1991. 105–155.

Szakirodalom:

- Lackó Mihály: Széchenyi és Kossuth vitája. Bp., 1977. [főként:] 199-ig.
- Varga János: Keresztútban... 36-108.
- Varga János: Helyét kereső Magyarország. Politikai eszmék és koncepciók az 1840-es évek elején. Bp., 1982. [főként: 25-46., 64-70. és 115-193.]

9. A „fontolva haladók” fellépése és vita-pozíciója

forrás: • X. Y. Z. Könyv gróf Desseffy Auréltól. Trattner-Károlyi, Pesten, 1841. 38–84. (A Pesti Hírlap és Kelet Népe közti vitály.); 141–183. (vitacikkek).

háttéranyagként: Ferenczy József: Gróf Desseffy Aurél életrajza. In: Gróf Desseffy Aurél összes művei. Sajtó alá rendezte, életrajzzal és jegyzetekkel kísérte Ferenczy József. Budapest, 1887.

szakirodalom:

- Dénes Iván Zoltán: Liberális kihívásra adott konzervatív válasz. Bp., Argumentum, Bibó István Szellemi Műhely. 2008. 15–28, 39–73–103. [vagy: Közügyé emelt kiváltságörzés...]
- Vaderna Gábor: Desseffyék. A konzervativizmus három útja. Századok, 151. évf. (2017) 3. sz. 481–498.
- Varga János: Keresztútban [...] 101–146.

Súlyponteltolódások (1843–48)

10. A reformok megtorpanása az 1843/44-es diétán – új kísérlet a „szociális” téren;

forrás: • Kossuth Lajos, Szabó Pál, Trefort Ágoston, Rosty Albert vonatkozó cikkei a *Pesti Hírlapban* ill. a *Hetilapban*. (Arcanum adatbázis);

háttéranyagként [főként a diétához!]: • Horváth M., II. 378–464.;

szakirodalom:

- Kosáry Domokos: Kossuth és a Védegyelet. A magyar nacionalizmus történetéhez. In: A Magyar Történettudományi Intézet évkönyve. 1942. Bp., 1942.
- Varga János: Társadalmi út és törvényhozás Kossuth politikájában. Magyar Tudomány, 1994/9. 1039–1044.

11. A centralisták a reformellenzék „laza alakzatában”

forrás: • Eötvös József Művei. Reform és hazafiság II. köt. Szerk.: Fenyő István. Bp., 1978.

Agricola levelei I–VII. (Ezen kívül 119–136. és 181–192.)

háttéranyagként: Horváth M. III. 3–81.

szakirodalom:

- Fenyő István: A centralisták. Egy liberális csoport a reformkori Magyarországon. Argumentum, Bp., 1997.
- Gábori Kovács József: A centralista Pesti Hírlap politikai stratégiái 1844–1847. Argumentum, Bp., 2016. 65–133.
- Szabad György: Eötvös József a politika útjain. Századok, 105. évf. (1971) 3–4. sz. 658–669.

12. Reformkori pártalakulások – pártprogramok és pártküzdelmek (1845–48)

forrás: • SzövGy. 176–193.;

• Kossuth Lajos az utolsó rendi országgyűlésen 1847–48. Szerk és bev. Barta István. Bp., 1951. (KLÖM XI.) A II. részből Kossuth „nagy” beszédjei.

háttéranyagként: Horváth M. III. 171–323.;; Barta István: Bevezetés. In: KLÖM XI. 15–23.

szakirodalom:

- Dénes Iván Zoltán: Liberális kihívásra adott... 179–210.
- Az Ellenzéki Nyilatkozat és a kortársak. Molnár András (szerk.), Zalaegerszegi Szabadelvű Kör, Zalaegerszeg 1998. [főként: M.A., F.Cs., D.I.Z. és V.F. tanulmányai]
- Fazekas Csaba: A Konzervatív Párt 1847. március 15-i értekezlete. Levéltári Közlemények, 2003. 1-2. sz. 257-268.
- Hermann Róbert: Az „Ellenőr” – egy ellenzéki zsebkönyv születése. Századok, 2010, 144. év. 3. sz. 407-529.

Debrecen, 2025. szeptember 1-én

Velkey Ferenc

A kurzus adatlapja a NAT-KET megfelelésekkel

Kurzus címe: Újkori magyar történelem szeminárium	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: gyakorlat (kredit 100%)	
A tanóra típusa: gyakorlat; óraszám: 28 az adott félévben, <i>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: -</i> Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további <i>(sajátos)</i> módok, jellemzők <i>(ha vannak)</i>: – Hallgatói előadások a választott témáról. – A szakirodalom, az elvárt forrásbázis és az előadások teljes anyagának biztosítása az e-learning rendszeren keresztül. – A témával kapcsolatos előzetesen elvárt anyagoknak, a szakmai megfontolásoknak és az elhangzott beszámolónak a közös feldolgozása.	
A számonkérés módja: gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további <i>(sajátos)</i> módok <i>(ha vannak)</i>: - – Zárthelyi dolgozatok (3x) a kollokvium kérdéstípusainak megismertetéséhez; a kollokvium beugró tesztjének a sikeres teljesítéséhez. – Forráselemzés készítése és leadása a választott témához kötődő forrás egyik szöveghelyéről. (A forrástípussal kapcsolatos szakmai megfontolások felvillantása, a szöveghely „elsődleges kontextusának” vizsgálata, a megszólaló szándékainak mérlegelése, értelmezés stb.).	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5	
Előtanulmányi feltételek <i>(ha vannak)</i> : --	

Kurzusleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása, vagy a féléves témák felsorolása (ld. **új szakos KKK**, ill. NAT Magyar Közlöny 2020. évi 17. szám)

A reformkor politikai irányzatai és a korkérdések

Korszakáttekintő (1830–1848) szeminárium, amely elsősorban a reformkor politika- illetve politikai gondolkodás-történetére és a legfontosabb korkérdésekre fókuszál. A nagy vitákon és témákon keresztül (örökváltáság, közteherviselés, nyelvügy, közlekedés-fejlesztés, vámrendszer stb.) elemzi a társadalom- gazdaság- és művelődéstörténet jelenségeit is.

- A reformkor előtörténete és „genezise”
- Széchenyi István helyzetelemzése és programja: a Hitel és a Stádium
- A reformmozgalom és elitje; Wesselényi Miklós irányadása.
- Az első „reformországgyűlés” (1832–36) két szakasza.
- A „kormányzati terrorizmus” (1836–1839) és kompromisszumos feloldása az 1839/40-es országgyűlésen.
- A Pesti Hírlap és szerkesztője; a reformellenzék programjának dinamikája.
- A Széchenyi-Kossuth vita előzményei és kibontakozása – A Kelet népe vita.
- A vita története, témái és motívumai.
- A „fontolva haladók” fellépése és vita-pozíciója.
- A reformok megtorpanása az 1843/44-es diétán – új kísérlet a „szociális” téren; a centralisták (és a „megye-kérdés”).
- Reformkori pártalakulások – pártprogramok és pártküzdelmek (1845–48).

KKK megfelelés:

- a Nemzeti alaptantervre épülő kerettantervek szerinti történelem és állampolgári ismeretek tantárgyak szerkezetének, tartalmának, a tantárgyak oktatási, fejlesztési céljainak ismerete, alkalmazási lehetőségek a megfelelő korosztályban.
- alapos szakmai ismeretek a magyar és az egyetemes történelem nagy korszakairól (őskor, ókor, középkor, koraújkor, újkor, jelenkor),
- alapos szakmai ismeretek a magyar történelem legfontosabb eseményeiről, jelenségeiről, folyamatairól és fordulópontjairól (nemzeti ünnepek és emléknapok) a magyar őstörténettől napjainkig;
- a magyarság és a Kárpát-medence népeinek története napjainkig, együttélés a Kárpát-medencében
- a megújuló történelemtanítás kiemelt területeinek és az érettségi követelményekben meghatározott tartalmi követelményeknek megfelelő ismeretek;
- Képes értelmezni és kontextusba helyezni Magyarország helyzetét az Habsburg Birodalomban.
- Ismeri a reformkor fő kérdéseit (a magyar nyelv ügye, a jobbágykérdés, a polgári alkotmányosság kérdése), Széchenyi és Kossuth programját és vitáját, valamint a rendi országgyűlés és a megyerendszer reformkori működését, ismeri és képes alkalmazni a korszak legfontosabb forrásait.
- Ismeri a pesti forradalom eseményeit és az áprilisi törvények tartalmát. Tisztában van az 1848-1849-es szabadságharc eseményeivel és az azt követő megtorlással. Rendelkezik a témakör tanításához szükséges kronológiai és topográfiai ismeretekkel, kompetenciákkal.

Mely NAT-KET elemeket tartalmazza a kurzus? (kerettantervekhez ld.

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat)

NAT 5-8:

A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora: a reformkor; a forradalom; képek a szabadságharc történetéből; a kiegyezés.

Együttélés a Kárpát-medencében.

Mérlegen a magyar történelem.

NAT 9-12:

A reformkor: a politikai élet színterei; a reformkor fő kérdései.

A forradalom és szabadságharc: a forradalom céljai és eredményei; a szabadságharc főbb eseményei és kiemelkedő szereplői.

KET 5-8 (részletezve: 8., 16-17., 22-23., 30-31., 34-35. old.) érintett témakörei:

A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora.

A modern kor születése.

Együttélés a Kárpát-medencében.

Mérlegen a magyar történelem.

KET 9-12 (részletezve: 21-24. és 26-28. old.) érintett témakörei:

A reformkor. (Az összes altémát beleértve.)

A forradalom és a szabadságharc. (Az összes altémát beleértve.)

Mely NAT-ra épülő érettségi vizsgatárgy követelményeket tartalmazza a kurzus? (ld.

https://www.oktatas.hu/kozneveles/erettsegi/kozismereti_vizsgatargyak_2024tol)

- 4.3 A reformkor; A reformkor fő kérdései (a magyar nyelv ügye, a jobbágykérdés, a polgári alkotmányosság kérdése), Széchenyi és Kossuth programja és vitája.
- 4.4 A forradalom és szabadságharc; A pesti forradalom és az áprilisi törvények.
- 4.9. A nemzetiségi kérdés Magyarországon.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott* irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

[A szemináriumokon tárgyalt források, művek és a szakirodalom elérhető az e-learning rendszeren, ezekből a szeminárium résztvevőinek részeket kell alkalmanként elolvasniuk.]

- Csorba László – Velkey Ferenc: Reform és forradalom (1790–1848). Csokonai Kiadó. Történelmi Kézikönyvtár. Debrecen, 1998.
- Magyarország története a 19. században. Szöveggyűjtemény. Szerk.: Pajkossy Gábor. Osiris Kiadó. Bp., 2003.
- Gergely András: Egy nemzetet az emberiségnek. Tanulmányok a magyar reformkorról és 1848-ról. Gondolat Kiadó, Bp., 1987. 9–98., 99–135., 380–429.
- Varga János: Helyét kereső Magyarország. Politikai eszmék és koncepciók az 1840-es évek elején. Akadémiai kiadó, Bp., 1982. 9–92.
- Kosáry Domokos: Kossuth Lajos a reformkorban. [Új kiadás:] Osiris, Bp., 2002.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség, attitűd*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a kurzus jellemzően, érdemben hozzájárul** (ld. szakos KKK)

- A reflektált nemzettudat kialakításához árnyaltan vizsgálja a reformkorral és 1848/49-el kapcsolatos kollektív emlékezeti tartalmakat, megérti a mitologikus elbeszéléseket. Elsajátítja a kollektív összetartozás, a nemzettudat átadásának technikáit, de érzékeli, hogy annak milyen összetevői, nyelve, fogalmi tere adekvát a 21. században.
- Megért történeti forrásokat és elsajátítja, hogy miképpen kell fejleszteni a történeti szövegértést.
- Fejleszti a szaktárgyi kommunikációs kompetenciáit (szövegalkotás, lényegkiemelés, fogalomhasználat), s megtanulja, hogy miképpen kell a diákok kommunikációs kompetenciáit fejleszteni a forráselemző órákon vagy óra-szakaszokban.
- Képes a forrásokban megjelenő érveket és ellenérveket azonosítani, rendszerezni, bemutatni, és elsajátítja a kapcsolódó fejlesztési módszereket.
- Képes feltárni a szöveges források szerzőjének/alkotójának a szándékait, a szöveg keletkezési körülményeit, s képes azt behelyezni az egykori diskurzusba, illetve a történeti/történelmi diskurzusokba.
- Képes a társadalom változástendenciáinak (polgári átalakulás) elemzése során érzékenyen reagálni a „lenti” rétegek sorsára, lehetőségeire.
- Ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit.
- Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait.
- Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtaát, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt.
- Fel tudja tárni események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit és következményeit, felismeri az ok-okozati összefüggéseket.
- Áttekintő és tudományosan alapozott ismeretekkel rendelkezik a magyar, valamint az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről.
- Képes átlátni a Kárpát-medence népeinek történetét, a multiethnikus, multikulturális közösség alakulását a térségben, az őskortól napjainkig.
- Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére.
- A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejleszti a tanulók elemző, problémamegoldó gondolkodását.

Tantárgy felelőse: Dr. Velkey Ferenc habilitált egyetemi docens, CSc (PhD)
Kurzus oktatója: Dr. Velkey Ferenc habilitált egyetemi docens, CSc (PhD)